

Razprava na 8. redni seji občinskega sveta 3.10.2019 – osnutka proračunov za leti 2020 in 2021

Obstoječa osnutka proračunov za leti 2020 in 2021 namenjata bistveno premajhen delež denarja naših občanov za njihove potrebe kot ljudi, posebej starejših in tudi mladih, torej za » mehke vsebine «. Gre za zagotovitev oskrbovanih stanovanj, za vedno dovolj denarja za pomoč na domu, gradnjo neprofitnih stanovanj, več prostora v DSO, skrb za čedalje več dementnih, več denarja za DU, društva invalidov in drugo, kar bom navedel v nadaljevanju. Naša občina na realizaciji teh vsebin zamuja že več let, na nekaterih celo desetletja.

Zamujala je tudi na zelo pomembnih drugih področjih – od ureditve mestnega jedra, odpravi cestnih črnih točk – Smrečnikova, Šmihel, drugje, zagotovitvi kakovostne pitne vode, kanalizaciji in ČN, urejanju obrtno podjetniških con, gradnje sodobnih komunikacijskih omrežij, gradnji kolesarskih stez, področju turizma, vlaganja v energetske sanacije javnih stavb in drugem. In je pod županom Gregorjem Macedonijem in z razumevanjem občinskega sveta v prejšnjem mandatu in tem veliko zaostankov prejšnjih županov in obč. svetov odpravila. Hvala in čestitke vsem nam in tistim, ki niso v tem občinskem svetu, so pa dvignile roke za odpravo zamud. Občina dobiva pomembna priznanja za opravljeno delo. Toda v kriterijih za taka priznanja ni meril okrog vlaganja za potrebe starejših in mladih, o katerih bom govoril v nadaljevanju.

Že v prejšnjem mandatu in tudi to leto nas je kar nekaj in še opozarjamo, da smo v zamudi tudi na področju vlaganja v ljudi. Opozorila niso bila vzeta dovolj resno. Pri pripravi osnutkov proračunov niso v zadostni meri upoštevani cilji, zapisani v sprejeti Strategiji razvoja naše občine do leta 2030, TUS, Demografski študiji naše občine, Dogovoru o sodelovanju pri upravljanju MO Novo mesto v obdobju 2018-2022 in dejstvu da je v novomeški občini okrog 9000 upokojencev (od tega okrog 5000 včlanjenih v DU), ki smo jih preveč odrinili na rob družbe. Torej, da počasi prihajamo v situacijo, da bomo imeli skoraj eno tretjino starejših občanov. Ti pa s skupino mladih, ki vstopajo na trg dela iz različnih razlogov pomenijo najbolj ranljivi skupini naših občanov. Tega so se v drugih nam primerljivih občinah v praksi zelo zavedali že desetletje in več let nazaj in se tudi sedaj (to je na spletnih straneh vsako minuto dostopno) Zato so svoj razvoj tem dejstvom prilagodili. Mi ne, zato je zdaj problem večji in postaja čedalje težje rešljiv.

Zato predlagam, da se v proračuna za naslednji dve leti na ustrezen način zapišejo zaveze v nadaljevanju, podprte s finančnimi sredstvi, kjer je to potrebno. Če je kakšna zaveza izvedljiva preko drugega našega nosilca - podjetja, kjer smo družbeniki - kot na primer Zarje d.o.o. ali v drugih organizacijskih ali lastninskih oblikah, se naj taka zaveza reši temu primerno.

Te zaveze so po trdnem prepričanju svetniške skupine DeSUS in MO DeSUS ter po izraženem prepričanju vodstev petih DU iz naše občine naslednje:

I. oskrbovana stanovanja

1. V občini bo najkasneje v letu 2021 zgrajenih prvih 16 najemnih oskrbovanih stanovanj na Šegovi ulici v NM (ali drugi prijazni lokaciji). Najkasneje v letu 2021 se bo začela gradnja nadaljnjih 30 oskrbovanih, bodisi za najem ali nakup. V ta namen bo občina po potrebi pridobila zemljišče, ga komunalno opremila in tako (ali na drug način) po vzoru dobrih praks v nam primerljivih občin privabila soinvestitorja. Ta stanovanja bodo zgrajena v letu 2023 (zaveza iz Strategije razvoja MO NM 2015 - 2030). Graditi jih je potrebno najkasneje v letu 2022, najkasneje v letu 2021 pa že imeti zemljišče.

2. Zgrajena stanovanja v mestnem jedru, ki se bodo zgradila v tem mandatu, se naj namenijo za mlade in starejše, s čimer bomo udeležili večkrat izrečene besede o pripravljenosti za ustvarjanje medgeneracijske solidarnosti.

3. Občina bo za potrebe privabljanja soinvestitorjev ali investitorjev proučila tudi smiselnost odpisa komunalnega prispevka, dodelitve stavbne pravice in druge ukrepe po vzoru dobrih praks iz nam primerljivih občin.

4. Občina bo pripravila sistem (javni zavod ali drugo primerno obliko...), s katero bo omogočila izvajanje že uveljavljenih ukrepov drugačne uporabe prevelikih stanovanjskih hiš ali stanovanj, v katerih živi eden ali dva starejša. S tem bi se postopoma odprla možnost pridobitve stanovanjskih površin za mlade družine in kakovostno rešil problem nesposobnosti upravljanja prevelikih stanovanj v hišah ali blokih – ukrepi iz projekta Sobivamo

5. Občina bo v tem mandatu začela intenzivneje reševati problematiko socialnih stanovanj.

6. V občini je stanovanjska problematika v taki fazi, da terja takojšnje ukrepe in vzporedno kar najhitrejšo pripravo celovite stanovanjske strategije – že v letu 2020.

II. druga najpomembnejša potrebna vlaganja v potrebe ljudi, posebej starejših in invalidov

1. da se v proračunu za leto 2020 in 2021 zagotovi stalno zadostna sredstva za izvajanje pomoči na domu – brez čakalnih vrst

2. za delovanje društev upokoјencev se zagotovi vsaj 10 EUR na člana na letnem nivoju in prostore, v katerih naj bil nameščen računalnik in tiskalnih za potrebe DU. Ta DU opravljajo izjemno pomembno delo, ki ima dolgoročno vpliv na zdravje teh ljudi, zmanjšuje se njihova osamljenost, člani teh DU opravijo na tisoče ur prostovoljnega dela in drugo.

Če upoštevamo, da je sedaj za te namene v proračunu določeno 18.000 eur, to pomeni na 9000 upokoјencev le 2 eur letno na upokoјenca, na člane DU (v vseh DU je okrog 5000 članov) pa 3,6 eur na člana letno. Zato je dvig na okrog 10 eur na člana DU nujen

3. DU Novo mesto kot najštevilčnejšemu društvu se bo iz proračuna zagotovilo za Center dnevnih aktivnosti »Hišo sožitja« 20.000 EUR letno. Ta s svojim medgeneracijskim programom preprečuje socialno izključenost 1.700 udeležencem, z vključevanjem mladih pa gradi most med generacijami. Podrobnejšo utemeljitev vam je to DU posredovalo posebej.

4. V primerni organizacijski obliki bodo zagotovljena sredstva (potrebna so minimalna ali sploh niso potrebna) za ustanovitev novega področja (referata) za pomoč starejšim na občini (lahko med obstoječimi sodelavci OU določiti na primer vsaj dva dni na teden ure za pomoč starejšim)

5. Občina bo preko sistema javnih del povečala zaposlovanje na področju civilne družbe. Javna dela bodo naj postala večji zaposlitveni bazen, v katerega bodo vključene brezposelne osebe. Ohranjale se bodo delovne navade, koristnosti in samozavest teh oseb. Občina bo v sodelovanju z Zavodom za zaposlovanje, krajevnimi skupnostmi in nevladnimi organizacijami pripravi nabor javnih del, s katerimi bo nadomestila sedanje zunanje izvajalce, ki jih plačuje za čiščenje javnih površin, sprehajališč, brežin, košnja trave in podobno.

6. Projekt »Rudi« - zagotovila se bodo potrebna sredstva za zamenjavo sedanjega vozila s prostornejšim vozilom Kangu ali druge znamke vozilom (v sedanje vozilo zaradi gibalnih ovir oz. starosti težko ali ne morejo vstopati).

7. Uvedel se bo brezplačni prevoz za upokoјence in šolarje (lahko vsaj za upokoјence izven prometnih konic; finančna izguba naj bi bila letno le okrog 5000 eur)

8. vnesena postavka v osnutka proračuna v višini 10.000,00 eur za e-oskrbo oz. oskrbo na daljavo sta zelo verjetno prenizka (manjša Občina Kočevje je za prvo leto namenila 20.000 eur). Predlagam vsaj za leto 2021 zvišanje na 20.000,00 eur

9. v proračunih za prihodnji dve leti se bodo zagotovila potrebna sredstva za namestitev po en avtomatski defibrilator v vsaj 80 % vasi v naši občini

10. za razreševanje pomanjkanja zdravnikov v ZD Novo mesto, ki se bo verjetno še povečevalo, bo občina zagotovila po potrebi vsaj dva stanovanj letno

11. Občina v letu 2020 pričela z aktivnostmi oz. izpolnjevanjem pogojev za pridobitev certifikata Starejšim prijazna občina (mesto). S tem se bo pridružila več mestnim in drugim občinam, ki tak certifikat že imajo. Ukrepi, ki bodo izvedeni pred izpolnitvijo pogojev za pridobitev certifikata, bodo koristni za vse občane.

12. MO Novo mesto bo pri pristojnih ministrstvih storila vse za potrebno prenovo obstoječe stavbe DSO v Šmihelu in izgradnjo prizidka oziroma širitve na lokaciji ob domu. V tem mandatu bo dosegla tudi zagotovitev prostorov za dementne osebe.

Za več projektov niso prvenstveno potrebna finančna sredstva. Gre tudi za spremembo miselnosti o odnosu do najbolj ranljivih skupin v naši občini. V obstoječih osnutkih

proračunov je potrebno še enkrat pretehtati prioritete in najti ustrezne rešitve tudi za zgornje potrebe ali vsaj večino od njih.

3.10.2019

Adolf Zupan, Občinski svetnik